

M I C A L E T T E A T R E

Propostes didàctiques

Alicia

Elaborades per Josep Millo

A L Í C I A

D E S C R I P C I Ó

Autor: *Pasqual Alapont*

Il·lustracions: *Francesc Santana*

Edicions Bromera / Alzira, 1997

Col·lecció: «MICALET TEATRE», núm. 9

Format: 20,5 × 13 cm, 120 pàgs.

Enquadernació en rústica. Impressió en blanc i negre.

Edat: a partir de 10 anys. Tot i la possible complexitat que pugua comportar la seua escenificació (consulteu les propostes, al final del llibre), el tema i el tractament de la present obra resulten molt adequats per a l'alumnat del tercer cicle de Primària. Caldria, per tant, adaptar la seua representació al mitjans que disposem a fi que els xiquets i les xiquetes puguen gaudir de l'aventura de representar totalment o parcialment una de les obres més conegudes de Lewis Carroll. En qualsevol cas, sempre podrem intentar la seua representació llegida. Serà una bona forma d'anar introduint el teatre a l'escola.

RESUM ARGUMENTAL

Una xafogosa vesprada d'estiu, en una arbreda, Alícia veu passar un conill tot apressat, lamentant-se de com se li havia fet de tard. Alícia salta de l'arbre i corre darrere seu, però només arriba a temps de veure com el conill s'amaga al seu cau.

Així és com comença tot. I així és com Alícia s'endinsa en el cau perseguint Conill Blanc, i arriba a un món irreal i boig habitat per estranys personatges; un món inexplicable

en el qual res sembla el que pareix i on qualsevol cosa és possible.

Al fons del cau, Alícia descobreix unes portes minúscules i un espill impossible de traspassar per on s'ha tornat a amagar el conill. Apareix aleshores el Gat de Cheshire i li explica que només aconseguirà allò que vol si realment ho desitja amb fermesa. Alícia manifesta el seu desig de traspassar-lo i, quan a la fi ho aconseguix, comença a conèixer tota una llarga col·lecció de personatges tan estranys com estrambòtics: l'Albatros, el Cuc, l'Ocell babau, els Bessons, el Rei i la Reina, el Conill, el Barreter...

Una a una s'esdevenen situacions absurdes, fins i tot per a una xiqueta amb una fantasia tan desbordant com la d'Alícia: la festa del no natalici, la partida de pilota amb la Reina —que sempre està demanant el cap d'algú—, culminant amb el judici al Barreter per haver-se negat a menjar el pastís reial.

A mesura que Alícia va coneixent tots aquests éssers inversemblants, augmenta en ella un clar sentiment d'irritació davant de tanta irracionalitat, incongruència i decisió arbitrària. A la fi, quan tot sembla arribar a un grau de bogeria inconcebible, Alícia es desperta i s'adona que tot ha estat un malson, un malson difícil d'explicar perquè ningú no ho entendria.

No obstant això, la xiqueta no troba estrany que a la seua butxaca encara guardi el guant del Conill Blanc que va recollir al principi de l'aventura. Per això, quan ja se'n va, retrocedeix un moment: per a deixar-li'l al costat de l'arbre on descobrí l'entrada del cau aquella calorosa vesprada d'estiu.

TEMA I INTERÉS DEL LLIBRE

Això vol dir que als Antípodes tot és al revés que ací? I que, a Austràlia, les flors i els animals parlen? Aquestes preguntes ingènues d'Alícia, una xiqueta desperta i amb una fantasia desbordant, serveixen a Lewis Carroll —pseudònim del matemàtic Charles Lutwidge Dogson— per a bastir la seua obra *Alice in Wonderland*, més coneguda entre nosaltres com *Alícia al país de les meravelles*.

Per a un infant, les regles i les lleis que ordenen el món no segueixen l'ordre lògic amb què les entenem els adults. I així,

al seus ulls, la conceptualització dels fets adquireixen una significació pròpia que es materialitza en representacions que només arribarem a entendre si mirem pels seus ulls.

Aquesta història ens descobreix un món irreal que s'escapa a la racionalitat i coherència pròpies (?) del món en què vivim. En aquesta obra sembla que l'absurd, la incongruència i l'imprevist esdevinguen pautes de conducta dels éssers fantàstics que desfilen per la galeria subterrània on ha anat a parar Alícia. És ben sabut que, per a un infant —ara convertit en espectador—, les reaccions dels personatges tenen un significat diferent de com les entén un adult.

Pasqual Alapont ha sabut mantenir els elements fantàstics i el sentit de l'imprevist que presentava l'obra original, i que tant ha agradat els xiquets —i no tan xiquets— de qualsevol època, alhora que, en adaptar-la al teatre, li ha conferit un aire més actual, més a prop de les xiquetes i els xiquets dels nostres dies.

Prenent la figura d'Alícia com a referent, el llibre ens planteja, en principi, la necessitat d'evadir-se que sent el nostre alumnat davant la repetició memorística i sense sentit de certs continguts escolars: els cinc continents?, la taula del nou?, els antípodes? Però, què és el que oferim a una criatura que sent una natural inclinació per a aprendre? L'apatia que mostra Alícia pels coneixements que li proposa la seua germana contrasta amb l'interés que li suscita un conill que parla o, fins i tot, la irritació que sent per la inexplicable conducta dels personatges que va coneixent. L'apatia ha quedat a fora, en el món exterior o real. Al país de les meravelles tot és incompreensible, incongruent, però captivador i fascinant.

És per tot això que la lectura d'aquest llibre ens dona l'oportunitat de reflexionar al voltant de qüestions com:

—La importància de satisfer la curiositat que desperta en el nostre alumnat tot allò que els interessa.

—L'atracció que el món de la fantasia exerceix en els xiquets i les xiquetes d'aquestes edats.

—Els somnis: què tenen de realitat i què de fantasia? Per què somniem?

—El desig d'aventura, d'explorar, de perdre's per l'espai i el temps com un mitjà d'evadir-se del món real dels adults que, en certa forma, els limita.

—El descobriment de la literatura, com una forma de plaer i de conèixer altres mons.

—El procés de socialització que experimenta el nostre alumnat en col·laborar en un projecte tan atractiu com contemplar i participar en una representació teatral.

L'AUTOR

Pasqual Alapont va nèixer a Catarroja (l'Horta Sud) l'any 1963. Estudià Història Medieval en la Universitat de València i s'hi llicencià en Geografia i Història, però la seua tasca prompte es decantà cap a la literatura. El 1984 guanyà el Premi Enric Valor de literatura infantil amb el llibre *Mitjacua i la sargantana del mar*, escrit en col·laboració amb Antoni Torregrosa. A partir d'aleshores ha publicat una sèrie d'obres narratives que l'han consolidat com un dels autors més interessants de la literatura infantil i juvenil dels nostres temps. Entre les seues narracions més importants cal recordar: *¡No sigues bajoca!*; *¡Estàs com una moto!*; *¡Me'n vaig de casa!*; *Pipistrellus, pipistrellus, set dies en la vida d'un quiròpter*, i *¡Quin sidral de campament!*

Decidit a conrear altres gèneres literaris, Pasqual Alapont ha estrenat les obres teatrals *Pandemòniium* i *Currículum* (Premi Generalitat Valenciana) en col·laboració amb Carles Alberola. A més a més, ha guanyat el Premi Societat Coral el Micalet de teatre, l'any 1996, amb l'obra *Beatrius* i ha vist representades les obres infantils *Això era i no era* i *Els viatges de Marco Polo*, publicades també en aquesta col·lecció.

L'IL·LUSTRADOR

Francesc Santana és llicenciat en Belles Arts des de l'any 1981. Des d'aquesta data, ha realitzat viatges d'estudis per Europa i ha exposat internacionalment la seua obra. Com a il·lustrador, ha treballat per a diverses editorials i publicacions periòdiques. Els seus dibuixos reflecteixen unes característiques molt personals entre les quals destaquen el detallisme realista i un tractament accentuat dels aspectes humorístics.

A més d'*Alícia*, també ha il·lustrat per a Edicions Bromera els llibres següents: *¡No sigues bajoca!*, *¡Estàs com una moto!*, *Moguda a la biblioteca*, *La butaca maleïda*, *¡Me'n vaig de casa!*, *Pipistrellus pipistrellus*, *El somni de Fran* i *Àlex & Cia. Detectius*.

SUGGERIMENTS DIDÀCTICS I METODOLÒGICS

Seria redundant afirmar que la finalitat d'una obra de teatre és la seua representació escènica. Amb aquest objectiu va ser concebuda i per això l'autor expressa en les acotacions tot allò que pot ajudar-nos a la seua comprensió i realització posterior. Tanmateix, l'obra en si constitueix un producte literari que, com a tal, ens proporciona l'oportunitat de gaudir de les seues qualitats literàries de forma individualitzada o, encara millor, col·lectivament. En aquest sentit, podríem dir que el teatre aconsegueix una funció social i ens brinda, com cap altre gènere literari, l'oportunitat de compartir la creativitat que ens suscita i tot un món d'emocions i de treball en equip.

Pel que fa a una possible escenificació d'*Alícia*, seria utòpic pensar que si el nostre alumnat no en té cap experiència, podrà portar-la a terme i, encara menys, gaudir amb la preparació o la mateixa representació. Òbviament, caldrà tenir en compte les pròpies possibilitats i establir una planificació conjunta —amb l'alumnat— i motivadora perquè la classe s'embarque definitivament en el món del teatre. No es tracta, és clar, de fer una companyia d'actors i d'actrius, sinó de posar en marxa una sèrie de mesures organitzatives que possibiliten una tasca progressiva d'aproximació a uns objectius que, en principi, hauran de ser modestos.

És per tot el que hem dit fins ara que es fa necessari un plantejament sensat de qualsevol activitat que organitzem al voltant del teatre, siga com a fet cultural, lúdic, social o integrador dels membres de la comunitat escolar.

No hem d'oblidar, d'altra banda, que molts dels objectius comunicatius propis de l'àrea de llengua es troben implícits en activitats que tenen a veure amb la preparació i representació teatrals, tals com la comprensió i l'expressió oral, llegir de forma

comprensiva i funcional o, dit en poques paraules, realitzar actes de parla i comunicació.

Per tant, per tal d'encetar una aproximació del nostre alumnat al món del teatre caldria:

—Programar l'assistència de l'alumnat a la representació teatral d'alguna obra.

—Preparar anticipadament aquesta eixida de manera que l'alumnat en traga el màxim profit.

—Comentar la impressió que els ha causat l'obra, els personatges, la representació i els recursos emprats.

—Suggerir l'elecció d'*Alícia* per a ser llegida a la classe mitjançant diverses estratègies d'animació lectora, o bé a partir de la versió cinematogràfica de Walt Disney.

—Fer una lectura dramatitzada del text, seguida de diferents assaigs de lectura, si és possible, amb moviments.

—Preparar activitats d'animació lectora abans, durant i a la fi de la lectura.

—Proposar la representació de les seqüències més interessants adaptant la resta de l'obra al text narratiu, per tal de simplificar-la.

No cal dir que les activitats anteriors, a més de treballar la llengua amb una metodologia activa i participativa, poden servir-nos per a tractar tots aquells temes transversals, comuns a totes les àrees, que creiem interessants.

Finalment, caldrà valorar les diferents activitats realitzades i el grau de consecució dels objectius que, en un principi, ens havíem proposat d'aconseguir parcialment i globalment.

SOLUCIONS:

Activitat 6

(mamífer que viu en zones fredes)

(animal amb orelles llargues)

F		C			
O	(animal semblant a un conill)	O	(animalet invertebrat)	R	(animal que caça ratolins)
C		N		E	G
A	L	I	C	I	A
	L	L	U		T
	E	L	C		
	B				
	R				
	E				

Encreuat, activitat 8

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1		S	A		C		A	L	A
2	P	A	S	Q	U	A	L		I
3	A		I		C	U	A		
4	C		L	A			P	O	R
5		T	E			S	O		E
6	B	E		S		O	N		I
7	E		G	U	A	N	T		N
8	N	U	A		L			S	E
9	A	N	T	I	P	O	D	E	S

PROPOSTES DE TREBALL*

(MATERIAL FOTOCOPIABLE)

---

* L'editor autoritza la reproducció d'aquestes *Propostes de treball* amb finalitats didàctiques, però recorda que no es permet la reproducció, per fotocòpia o altres mitjans, del llibre a què es refereixen aquestes propostes.

A) FITXA DE LECTURA

TÍTOL DE L'OBRA: .....

AUTOR/A: .....

IL·LUSTRADOR/A: .....

EDICIONS BROMERA

COL·LECCIÓ: ..... Núm.: .....

1. Quin és el personatge principal d'aquesta obra?

.....

2. Escriu el nom d'altres personatges que, segons la teua opinió, també resulten importants.

.....

3. Quin personatge t'agradaria representar si hagueres de participar en l'escenificació d'*Alícia*? Explica per què.

.....

.....

.....

4. Segons assegura un personatge de l'obra, desitjar de veres una cosa és una condició indispensable per aconseguir-la.

Contesta:

• De quin personatge es tracta? .....

• A qui li dóna aquest consell? .....

• Què aconseguix? .....

5. En la seqüència 10, Alícia diu al Gat que no li agrada el seu món perquè tot és al revés, la gent no escolta, és tramposa i cruel. El Gat contesta que en el món real d'Alícia les coses no són tan diferents. Estàs d'acord amb l'afirmació del Gat? Explica per què.

.....

.....

.....

6. A la fi de l'obra, Alícia es desperta i comprén que ha estat somniant. Però...

- Què ens fa dubtar que tot haja estat un somni?
- Quins altres objectes creus que hi podria haver trobat a la seua butxaca?
- Quina classe de somni diu la germana que ha tingut?

B) ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES

1. Igual que les narracions, les obres teatrals també consten de:

—Introducció, on s'exposa la situació inicial i es presenten els personatges principals.

—Nus, on es desenrotlla l'acció i s'esdevenen els fets més rellevants.

—El desenllaç, on es resolen les situacions anteriors i s'acaba la representació teatral.

Tenint en compte les explicacions anteriors, tracta d'emplenar el requadre següent:

	Seqüència o seqüències	Personatges
Introducció		
Nus		
Desenllaç		

2. De la llista següent, tria la paraula o les paraules que millor expliquen el caràcter d'aquests personatges:

- col·laborador
- nerviós
- estressat
- benèvol
- autoritari
- boig
- cruel
- tímid

Personatge	Caràcter
Conill	
Gat	
Rei	
Reina	
Barreter	

3. Escriu el nom del personatge que diu cada frase:

•	Això vol dir que als Antípodes tot és al revés que ací?
•	Oh, Déu meu, s'ha fet quina hora! La Reina em tallarà el cap.
•	I jo vull ser la mona furona.
•	Ja! I jo sóc una figa palera.
•	Que li tallen el cap!
•	Espera, estimada, no ens precipitem. Encara no hem sentit la defensa.

4. (Activitat a fer per parelles.) Tria una il·lustració del llibre que t'agrada sense que la veja el teu company o la teua companya. Descriu la il·lustració que has triat. La teua parella haurà d'endevinar a quina part de la l'obra es refereix el dibuix.

5. Cap protagonista de l'obra vol tastar el pastís de la Reina. L'hauries tastat tu? Explica per què.

5.1. T'agraden els dolços o els pastissos? Amb l'ajuda d'algu de la teua família, escriu la recepta del teu pastís preferit.

Nom del pastís:	
Ingredients necessaris i quantitat:	Forma de preparar-lo:

6. Del nom *Alicia* es poden penjar els noms d'alguns personatges, de la mateixa manera que ho està la paraula Rei, però tots els que falten són noms d'animals. Comprova-ho.

(mamífer que viu en zones fredes)		(animal amb orelles llargues)			(animal que caça ratolins)
	(animal semblant a un conill)		(animalet invertebrat)	R	
				E	
A	L	I	C	I	A

7. El joc del globus. Repartiu els personatges de l'obra entre l'alumnat de la classe. Ara tots viatgeu en un globus que s'acosta perillosament a una muntanya molt alta. Es fa necessari que un personatge salte amb paracaigudes. Qui saltarà? Per a decidir-ho, justifiqueu la importància del vostre personatge dins de l'obra. Després heu de fer una votació per decidir quin personatge és menys imprescindible.

8. Resol l'encreuat següent:

HORITZONTALS:

1. Amb bona salut./ Tercera lletra de l'alfabet./ Part del cos de l'albatros que colpeja Alícia (seqüència 5).
2. Nom de l'autor d'*Alícia*./ Vocal.
3. Primera lletra de l'alfabet./ Vocal emprada per a unir paraules o frases./ Part final del cos dels ocells.
4. Quarta lletra del nom Alícia./ Unió de *a* i *el* (a l'inrevés)./ Sentiment que provoca la reina a Alícia.
5. Beguda molt popular a Anglaterra./ Allò que podem percebre a través del sentit de l'oïda./ Quinta lletra de l'alfabet.
6. Allò que es considera perfecte./ Consonant./ Negació (a l'inrevés)./ Vocal.
7. Quinta lletra de l'alfabet./ Peça de roba que serveix per a protegir les mans./ Consonant.

8. No vestit (femení)./ Primera consonant del nom Alícia./ Conec.

9. Persona que ocupa en la Terra un punt diametralment oposat respecte a l'altra (plural).

VERTICALS

1. Part del cos que la reina vol tallar a Alícia (a l'inrevés)./ Tela que es posa per a protegir una ferida.

2. Carta del joc de cartes que porta el nombre un (a l'inrevés)./ Nom de la lletra T./ Determinant o article indefinit.

3. Nom de la germana d'Alícia (a l'inrevés)./ Primer personatge de l'obra que conversa amb Alícia en arribar al fons del cau.

4. Consonant./ Primera lletra de l'alfabet./ Utilitat que té una cosa (a l'inrevés)./ Vocal emprada per a unir paraules o frases.

5. Animal de la història que recorda el que encara ha de passar./ Dit d'un terreny que no té diferències d'altura (a l'inrevés).

6. Animal que té bec, ales i el cos cobert de plomes./ Ganes de dormir./ Penúltima vocal.

7. Cognom de l'autor d'*Alícia*./ Quarta lletra de l'alfabet.

8. Lletra central de la paraula ala./ Vocal que s'usa per a afegir una possibilitat./ Verb ésser. Present, tercera persona del singular (a l'inrevés).

9. Expressió de dolor o de pena./ Esposa del rei (plural).

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	■			■		■			
2								■	
3		■		■				■	■
4		■			■	■			
5	■			■	■			■	
6			■		■			■	
7		■						■	
8				■		■	■		
9									

9. Analitza l'ambientació de l'obra:

9.1. L'acció de l'obra *Alícia* transcorre per espais reals o imaginaris? Quins són reals? Quins creus que són imaginaris?

9.2. En quina època es desenvolupa la història: en l'època actual, passada o futura? Com ho podem saber?

9.3. Com definiries aquesta obra: històrica, realista, fantàstica, de terror o d'aventures?

9.4. Heu vist *Alícia al país de les meravelles* en la versió de Walt Disney? Proposeu veure aquesta pel·lícula i completeu la graella següent:

	VERSIÓ CINEMATogrÀFICA		VERSIÓ TEATRAL	
	Apareix	No apareix	Apareix	No apareix
Elisa, germana d'Alícia				
Conill Blanc				
Gat de Cheshire				
Dodo				
Foca				
Flors que parlen				
Cuc				
Bessons				
Barreter i Llebre				
Rei i Reina				

10. Prenent com a model aquesta obra de teatre, inventa't una història (amb personatges de tot tipus) on es conte un somni que t'agradaria viure.

11. Seguint la descripció dels personatges d'*Alícia*, confeccioneu titelles i representeu el fragment de l'obra que més us agrada. Repartiu-vos el treball següent:

- Confecció i manipulació de titelles.
- Organització de l'ambientació.
- Preparació d'alguns efectes especials: llum, música, etc.

Mentre alguns alumnes s'encarreguen de moure els títols, la resta pot llegir (amb l'entonació adient) allò que diu cada personatge. Aquesta activitat serà molt útil per a preparar una possible representació a l'escola.

12. Construïu un mòbil amb els personatges que més us agraden de l'obra.